

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto valkoposkihanhien suojametsästyksestä maa- ja metsätalousministeriölle

Valkoposkihanhien suojametsästyksen mahdollistaminen

Lausunnon antaja: MTK Kaakkois-Suomi

MTK-Kaakkois-Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua Hanhien suojametsästyksen liittyen.

1. Lähtökohdat

Suomen alkuvuodesta hyväksytyyn ruokastrategian 2040 tavoitteena on ruokaviennin kaksinkertaistaminen, joka on tärkeää sekä alan kannattavuuden turvaamisen että huoltovarmuuden kannalta. Tätä tavoitetta vauhditetaan ruokaketjun kasvu- ja vientiohjelmalla. Maito- ja nautakarjatalous muodostavat noin puolet Kaakkois-Suomen maataloustuotannosta, johon myös elintarvikeviennin kasvupotentiaali pitkälti perustuu. Toinen puoli tuotantoa on kasvinviljely. Kasvinviljelyä on pystyttävä pitämään monipuolisena, mikä tarkoittaa, että myös syysviljoja on pystyttävä viljelemään alan kilpailukyvyyn säilyttämiseksi.

2. Valkoposkihanhikanta ei tarvitse enää suojelua

Valkoposkihanhien kanta on kasvanut erittäin voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana ja nykyinen kanta-arvio on noin 1,5–1,8 miljoonaa yksilöä. Tämä on moninkertainen suhteessa suotuisan suojelun tasoon (noin 300 000 yksilöä).

Kanta on siten noin 5–6-kertainen suotuisaan tasoon nähden. Lisäksi:

- Kanta kasvaa vuosittain noin 10–15 % onnistuneen pesinnän seurauksena
- Kahdessa vuodessa lisäys vastaa koko suotuisan suojelun tasoa
- Pesimäalue laajenee ilmaston lämmitessä ja jäämeren sulaessa, mikä edelleen kiihdyttää kannan kasvua

Näillä perusteilla valkoposkihanhien laajamittaiselle suojelulle ei ole enää nykyisessä tilanteessa tarvetta.

3. Hanhivahingot Kaakkois-Suomessa

Itä-Suomessa ja erityisesti Kaakkois-Suomessa tilanne on muodostunut kestävämmäksi.

Alueen pellot toimivat käytännössä hanhien levähdys- ja ruokailualueina, koska muualla muuttoreitillä (esim. Baltian maissa ja Ruotsissa) hanhia metsästetään ja häiritään enemmän. Ja itäisempi muuttoreitti ei enää sovellu hanhille, koska aukeita peltoja on siellä vähemmän.

Tämän seurauksena:

- hanhien viipymä alueella on pitkä, tyypillisesti 1–3 viikkoa
- samat alueet kuormittuvat toistuvasti
- vahingot kohdistuvat voimakkaasti yksittäisille tiloille vuodesta toiseen
- nurmivahingot ovat erityisesti Etelä-Karjalassa suuri haaste
- syysviljoille aiheutuneet vahingot ovat suuremmat Kymenlaaksossa, mutta koko Kaakkois-Suomen alueella osalla tiloista on jouduttu luopumaan syysviljojen viljelystä

4. Hanhivahinko alueiden maatalojen toiminta ja kehittäminen on haasteellista

Maito- ja naudanlihatilat

- Ensimmäisestä, ravintoarvoltaan tärkeimmästä sadosta menetetään merkittävä osa (30–50 %)
- Rehuntuotannon varmistamiseksi tarvitaan jopa 50 % enemmän pinta-alaa
- Lisärehun ostotarve kasvaa ja korvaavaa säilörehua ei ole läheskään aina saatavilla
- Tuotantokustannukset nousevat merkittävästi
- Nurmivahingot ovat erityisesti Etelä-Karjalan alueella iso ongelma kevätmuuton aikana, mutta vahinkoja on myös Kymenlaaksossa

Syysviljat ovat lähes kokonaan poissa viljelykierrosta

- Kasvustot tuhoutuvat kokonaan, jos hanhet laskeutuvat ruokailemaan
- Viljelykierto häiriintyy ja kustannukset nousevat uusintakylvöjen takia
- Syysviljojen viljelystä on jouduttu luopumaan hanhien muuttoreiteillä
- Syysmuuton aikaiset tuhot kohdistuvat myös uusiin nurmiin, joita joudutaan uusiokylvämään seuraavana keväänä.

5. Taloudelliset ja alueelliset vaikutukset

Korvausjärjestelmät eivät kata todellisia menetyksiä:

- korvaukset kattavat arviolta vain 30–40 % kokonaistappioista karjatiljoilla
- Kasvinviljelytiljoilla vahingot aiheuttavat kaksinkertaisen työmäärän yhden sadon saamiseksi
- merkittävä osa kustannuksista jää viljelijöiden kannettavaksi

Hanhivahingot uhkaavat siten:

- alueellista huoltovarmuutta
- ruokaketjun kannattavuutta
- maatalouden kehittämistä ja investointeja
- vientitavoitteiden saavuttamista, joka on kytköksissä huoltovarmuuteen

6. Suojametsästyksen tarve ja laajentaminen

Suojametsästyksen mahdollistaminen on välttämätöntä vahinkojen hallitsemiseksi.

Eriyksen tärkeää on, että suojametsästyks ulotetaan myös kevätmuuton aikaan, jotta:

- hanhien viipymää alueella voidaan lyhentää
- Alueen lintupellot riittävät paremmin ja rehupeltoihin kohdistuvaa hanhipainetta voidaan vähentää (vähentää korvaustarvetta)

Suojametsästyksen vaikutus koko kantaan on erittäin rajallinen:

- enintään noin 10–20 % vuosittaisesta kannan kasvusta

Näin ollen suojametsästys ei vaaranna kannan säilymistä, mutta on paikallisesti erittäin merkittävä vahinkojen vähentämisessä.

7. Vaikutukset linnustoon

Kevätmetsästyksen haitat muulle linnustolle ovat vähäiset.

Metsästys kohdistuu pääasiassa alueille:

- joilla hanhien aiheuttama häiriö muille linnuille on jo valmiiksi merkittävä

ja joilla hanhiparvien laidunnus heikentää muun linnuston elinympäristöjä

Näin ollen metsästyksestä aiheutuva lisähäiriö on kokonaisvaikutukseltaan vähäisempi kuin hanhien aiheuttama haitta.

8. Esitykset

1. Valkoposkihanhien suojametsästystä laajennetaan merkittävästi erityisesti Kaakkois-Suomessa.
2. Suojametsästys mahdollistetaan myös kevätmuuton aikana.
3. Lupaprosessia kevennetään ja nopeutetaan.
4. Suojametsästys otetaan keskeiseksi keinoksi hanhivahinkojen hallinnassa. Ihmisarkuuden palauttaminen helpottaa huomattavasti hanhipaimenten työtä ja lisää tehokkuutta.
5. Päätöksenteossa huomioidaan kannan todellinen koko sekä alueelliset vaikutukset. Suotuisan suojelutason saavuttamisen jälkeen metsästyksen rajoituksia on helpotettava myös muilla lajeilla, ettei niistä muodostu valkoposkihanhien kaltaista ongelmaa elinkeinoille ja lajien väliselle tasapainolle. Jatkossa suojeluun otettujen lajien kantojen kokoa pitäisi tarkastella vähintään viiden vuoden jälkeen. Tässä yhteydessä päätettäisiin koska kannanhoidollinen metsästys on tarpeellista aloittaa.

6. Suojametsästyksen käytännön toteutus

Suojametsästyksen onnistunut ja hyväksyttävä toteuttaminen edellyttää aina aktiivista yhteydenpitoa viljelijän kanssa. Sen tavoitteena on nimenomaan sadon turvaaminen ja karkotustoiminnan helpottaminen ja tehostaminen. Viljelijät tekevät tarvittavat sopimukset paikallisten metsästyseurojen kanssa, joissa sovitaan metsästyksen säännöistä ja laajuudesta. Tämä vaatii metsästyksen vuokrasopimusten päivitystä suojametsästyksen osalta. Mikäli karkotustoiminnan käytännön toteutus resurssien riittävyyden osalta sitä vaatii, voidaan jatkossa

harkita myös vierailumetsästyksen sallimista. Tämän täytyy myös tapahtua koordinoitusti yhteistyössä viljelijöiden ja paikallisten metsästysseurojen kesken.

9. Lopuksi

Nykytilanne Kaakkois-Suomessa on kestävä. Ilman vaikuttavia toimenpiteitä maatalojen toimintaedellytykset heikkenevät edelleen, mikä vaarantaa koko alueen ruokatuotannon ja huoltovarmuuden.

Suojametsästyksen laajentaminen, mukaan lukien kevätmuutto, on välttämätön ja perusteltu toimenpide tilanteen korjaamiseksi.

MTK Kaakkois-Suomi

Matti Seitsonen

Kenttäpäällikkö

Seitsonen Matti

MTK-Kaakkois-Suomi ry - Matti Seitsonen